

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

KRÁL LEAR

KING LEAR

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

Tato kniha vychází jako součást výzkumného záměru na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy „Základy moderního světa v zrcadle literatury a filozofie“ (MSM 0021620824).

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2009

ISBN 978-80-86573-21-2

PŘEDMLUVA

Král Lear je ve čtveřici titulních hrdinů vrcholných Shakespearových tragédií napsaných v rychlém sledu v prvních letech 17. století postavou výrazně nejstarší. Hrál ho dramatikův přítel a společník Richard Burbage, přední herec souboru, který nedlouho předtím ztvárnil Hamleta, Othella a krátce nato Macbetha, tedy postavy, které mu byly věkově výrazně bližší. Lze se jen dohadovat, co přimělo autora, jehož protagonisté takřkajíc stárlí s ním, postavit do středu hry starce a sledovat jeho pád z výšin moci do hlubin zkázy. Zřejmě se tu sešlo několik okolností. Legendární příběh z předhistorické Británie souzněl s aktuálními snahami krále Jakuba I. spojit Anglii a Skotsko v novodobou Británii. Současně se v dramatikově okolí odehrály tři dochované obdobné případy, ve kterých dcery ze ziskuchtivosti terorizovaly svého otce. Tím nejskandálnějším byl případ sira Williama Allena, bývalého londýnského starosty, v jiném případě se za otce Briana Annesleyho postavila proti zlým sestrám jeho nejmladší dcera Cordella. V březnu 1605 vyšla tiskem stará anonymní hra o králi Leirovi, ve které v polovině 90. let Shakespeare zřejmě sám hrál v roli Perilla (předchůdce Kenta). Dalším impulsem bylo vydání protikatolického pamfletu Samuela Harsnetta *Odhalení neslychaných papeženských podvodů* (1603), obsahujícího popisy teatrálního „vymítání ďábla“ z bezvěrců a jejich výpovědi. (Byli mezi nimi i tací, které autor osobně znal.) Kniha obohatila dramatika nejen o barvitě výrazivo, ale poskytla mu i klíč k uchopení látky: očista prostřednictvím utrpení. Svou roli jistě sehrála i hrůzná zkušenost z mimořádně silné morové epidemie, která v letech 1603 a 1604 vyhubila takřka třetinu londýnského obyvatelstva. A tak se Shakespeare, který měl mimořádnou schopnost vstřebávat různorodé podněty a přetvářet je v plnokrevná dramata, obrátil ke staré látce, která před ním doznala více než padesáti literárních zpracování.

Příběh je zaznamenán již v *Historii britských králů* středověkého kronikáře Geoffreyho z Monmouthu (1135), alžbětincům byl ale známější ze soudobých *Kronik Anglie, Skotska a Irska* (1577) Raphaela Holinsheda. Dramatik děj rozšířil o paralelní příběh druhého starce, hraběte z Glostru, a jeho dvou synů, jež převzal z *Arcadie* Philipa Sidneyho. Nechal se ale inspirovat i dalšími díly, včetně bible, zejména příběhem Jobovým.

Kdy přesně hru napsal, není doloženo, mnohé však svědčí o tom, že to

bylo někdy v druhé polovině roku 1605. Byla to doba těhotná chmurnými předzvěstmi a hrozbami, vyvolanými i řadou přírodních úkazů, jakými bylo i ve hře zmíněné zatmění Slunce a Měsíce. Kdyby v listopadu 1605 nedošlo k odhalení tzv. „prachového spiknutí“, chystaného atentátu na krále a jeho Parlament, byla by tato neblahá očekávání tragicky naplněna.

Podněty, pramenící z politické situace v zemi, z atmosféry doby i literárních zdrojů, jež poskytly téma, příběh i metodu zpracování, přetvořil dramatik ve svébytné originální dílo, které svou monumentálností dodnes bere dech. **Král Lear** nepatří k nejhranějším Shakespearovým hrám, ale jistě patří k těm nejuznávanějším a nejtajuplnějším. Lze jen souhlasit s názorem Williama Hazlita, že cokoli o této hře řekneme, bude málo, ba i naše vnímání tohoto díla bude vždy nedostatečné.

Paralelní, na tragickém paradoxu postavené příběhy dvou pošetilých starců, z nichž první až v šílenství zmoudří, a druhý až ve slepotě prohlédne, přinášejí pohled na člověka v té nejširší možné škále (od mocného krále po nejubožejšího lidského tvora) a sledují jejich cestu ke smrti jako nanejvýš bolestný proces sebepoznání a vykoupení z viny. Hra, která je zbavena berliček křesťanské ideologie (odehrává se v pohanském bezčase), se snaží odhalit základní kořeny lidskosti, klade si otázky po smyslu lidské existence a ceně života. Všudypřítomné Shakespearovo téma, jímž je konec staré a vznik nové epochy, je tu přeneseno do generačního, rodinného konfliktu a metaforicky ukázáno jako svár dvojí tváře přírody: té, ve které vládne zákon džungle, a té, která na místě chaosu nastoluje řád a lásku. Hra pozoruhodným způsobem atakuje jak rozum, tak i city diváka. Archetypální folklorní příběh o „nahém“ králi a „soli nad zlato“ se tu stýká s hlubokým filozofickým ponorem i se sžíravou kritikou civilizačních nešvarů. Snad nejvíce má autor spadeno na justici a její překroucené naplňování spravedlnosti. Zároveň je ale divák podroben silnému citovému nátlaku. Utrpení prezentované na scéně nutně prožívá sám, a svým způsobem se tak stává přímým účastníkem mystéria a sebeočistného obřadu.

Snad právě proto tato hra klade nebývalé nároky na inscenační ztvárnění. Nevíme, jak probíhala první představení v divadle *Globe* ani jak byla hra přijata na Štěpána 26. prosince 1606, kdy se prokazatelně hrála před královským dvorem ve Whitehallu. Kromě ojedinělé zmínky z roku 1610 se o ní dovídáme až v roce 1681, ale to už byla hra výrazně jiná. Dramatik restauračního období Nahum Tate ji „vylepšil“ podle vlastního vkusu a panující módy. Dal jí motivovaný, přijatelnější začátek a vzal jí tragický konec. Král Lear a Cordelie tu žijí šťastně a spokojeně až do smrti. Odstranil postavu Šaška a vepsal do hry milostný příběh Cordelie a Edgara. Takto se **Král Lear** inscenoval takřka sto padesát let, než se postupně začal

vracet ke své původní podobě. Je zřejmé, že úpravu si vyžádal nejen dobový literární styl, ale pochopitelně tláhnutí diváků k „poetické spravedlnosti“. Vraždu nevinné Cordelie a pohled na zuboženého otce s mrtvou dcerou v náručí nedokázali unést.

Přestože 19. století přijalo v roce 1838 zásluhou divadelního principála a herce W. Ch. Macreadyho tuto tragédii opět tak, jak ji autor napsal, stále existovalo jisté napětí mezi vysokým hodnocením hry jako „vrcholu dramatické poetiky“ (Coleridge) a jejími nevalnými a nepočtenými inscenacemi. Hra byla označena jako „příliš velká pro divadlo“ (Bradley). Někteří význační umělci vyznávající realismus v umění jako L. N. Tolstoj či W. M. Thackeray ji zcela zavrhl s tím, že jde o hru špatnou, plnou nelogičnosti. Svým způsobem se na její slabší inscenační odezvě podepsaly dobové způsoby inscenování i prostředky herectví. Je jisté, že například deklamativní herecký projev či realistické dekorace zbavují hru jejího kouzla. Až různá režijní pojetí ve 20. století, nabízející návrat k magii slova či k oproštěné alžbětinské scéně, nacházejí cestu, jak hru inscenovat tak, aby se odhalily její původní i nové možnosti. Ukazuje se například, jak autor jasnozřivě předznamenal cesty, ke kterým divadlo dospělo až v moderní době, jako jsou prostupy brechtovského zcizování či absurdního dramatu Samuela Becketta a jiných. Jako přelomová je v tomto smyslu zmiňována inscenace ve Stratfordu nad Avonou z roku 1962 v režii Petera Brooka s Paulem Scofieldem v titulní roli.

20. století ale „pomohlo“ hře i jinak. Vize konce světa, která se tu vykresluje a která připadala mnoha kritikům i divákům až nespravedlivě krutá, dostala po dvou světových válkách zcela reálnou podobu. Absurdnost se stala realitou všedního dne a šťastný konec a poetická spravedlnost naopak falešnou iluzí a pohádkou.

V **Králi Learovi**, podobně jako v dalších třech velkých tragédiích té doby, vytvořil Shakespeare obraz člověka svádějícího osamělý boj s běsy v sobě i mimo sebe. Katarze, kterou tragický konec hrdiny přináší, není zde ale osvobozením ani úlevou či nadějí. Po apokalyptickém zážitku zůstává jen hořké memento.

*Je třeba nést, co čas nám naloží,
spíš hořké pravdě přát než sladké lži.
Nejstarší trpěl nejvíc. Kež nám se zdaří
buď trpět méně, či nedožít se stáří.*

JIŘÍ JOSEK

KING LEAR

KRÁL LEAR

DRAMATIS PERSONAE

LEAR, King of Britain
KING OF FRANCE
DUKE OF BURGUNDY
DUKE OF CORNWALL
DUKE OF ALBANY
EARL OF KENT
EARL OF GLOUCESTER
EDGAR, Son to Gloucester
EDMUND, Bastard Son to Gloucester
CURAN, a Courtier
OSWALD, Steward to Goneril
OLD MAN, Tenant to Gloucester
DOCTOR
FOOL
AN OFFICER, employed by Edmund
A GENTLEMAN, Attendant on Cordelia
A HERALD
GONERIL
REGAN
CORDELIA

} daughters to Lear

Knights of Lear's train, officers, messengers, soldiers, and attendants.

Scene: Britain.

OSOBY

LEAR, Král Británie
KRÁL FRANCIE
VÉVODA Z BURGUNDSKA
VÉVODA Z CORNWALLU
VÉVODA Z ALBANY
HRABĚ Z KENTU
HRABĚ Z GLOSTRU
EDGAR, Glostrův syn
EDMUND, Glostrův levoboček
CURAN, dvořan
OSWALD, Gonerilin sluha
STAŘEC, v Glostrových službách
DOKTOR
ŠAŠEK
DŮSTOJNÍK, v Edmundových službách
ŠLECHTIC, v Cordeliiných službách
HEROLD
GONERIL
REGAN
CORDELIE

} Learovy dcery

Rytíři Learovy družiny, důstojníci, poslové, vojáci a sloužící.

Místo děje: Británie.

ACT I.

SCENE 1. KING LEAR'S PALACE.

Enter Kent, Gloucester, and Edmund.

KENT I thought the king had more affected the Duke of Albany than Cornwall.

GLOUCESTER It did always seem so to us. But now, in the division of the kingdom, it appears not which of the dukes he values most; for equalities are so weighed, that curiosity in neither can make choice of either's moiety. 5

KENT Is not this your son, my lord?

GLOUCESTER His breeding, sir, hath been at my charge. I have so often blushed to acknowledge him, that now I am brazed to it. 10

KENT I cannot conceive you.

GLOUCESTER Sir, this young fellow's mother could. Whereupon she grew round-wombed, and had, indeed, sir, a son for her cradle ere she had a husband for her bed. Do you smell a fault? 15

KENT I cannot wish the fault undone, the issue of it being so proper.

GLOUCESTER But I have, sir, a son by order of law, some year elder than this, who yet is no dearer in my account. Though this knave came something saucily into the world before he was sent for, yet was his mother fair; there was good sport at his making, and the whoreson must be acknowledged. Do you know this noble gentleman, Edmund? 20

EDMUND No, my lord. 25

GLOUCESTER My lord of Kent. Remember him hereafter as my honourable friend.

EDMUND My services to your lordship.

KENT I must love you, and sue to know you better.

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1. V PALÁCI KRÁLE LEARA.

Vystoupí Kent, Gloster a Edmund.

KENT Já myslel, že král má radši spíš vévodu z Albany než Cornwalla.

GLOSTER To jsme si mysleli všichni, ale teď když se má království rozdělit, těžko říct, kterého vévody si král cení víc. Jejich podíly jsou tak vyrovnané, že, měř jak měř, jsou na tom oba stejně. 5

KENT To je váš syn?

GLOSTER Vyrůstal u mě na mé náklady. Dlouho jsem se kvůli němu studem červenal, ale dneska už mi ani nepříjde, jak jsem k němu přišel. 10

KENT Jaksi mi to nedochází.

GLOSTER S jeho mátkou k tomu ovšem došlo a tohle z toho pošlo. Než se nadála, narostlo jí břicho a měla dřív mimino v kolíbce než manžela v posteli. Připadá vám to ode mne jako ošklivost? 15

KENT Jakápak ošklivost, když z toho vznikl takový fešák.

GLOSTER Mám ještě právoplatného syna, který je o rok starší než tenhle, ale nemám ho o nic radši. I když tenhle pacholek vtrhl na svět nechtěně a bez pozvání, jeho máma byla hezká kurvička a bylo moc příjemné ho s ní dělat. Tak co bych se k němu neznal? Edmundě, znáš tohohle vzácného pána? 20

EDMUND Neznám, otče. 25

GLOSTER To je pan hrabě z Kentu. Můj ctěný a vážený přítel.

EDMUND K vašim službám, pane.

KENT Moc mě těší. Určitě se ještě uvidíme.

EDMUND	Sir, I shall study deserving.	30
GLOUCESTER	He hath been out nine years, and away he shall again. <i>(Sennet)</i> The king is coming. <i>Enter King Lear, Cornwall, Albany, Goneril, Regan, Cordelia, and attendants.</i>	
KING LEAR	Attend the lords of France and Burgundy, Gloucester.	
GLOUCESTER	I shall, my liege. <i>Exeunt Gloucester and Edmund.</i>	
KING LEAR	Meantime we shall express our darker purpose. Give me the map there. Know that we have divided In three our kingdom; and 'tis our fast intent To shake all cares and business from our age; Conferring them on younger strengths, while we Unburthened crawl toward death. Our son of Cornwall, And you, our no less loving son of Albany, We have this hour a constant will to publish Our daughters' several dowers, that future strife May be prevented now. The princes, France and Burgundy, Great rivals in our youngest daughter's love, Long in our court have made their amorous sojourn, And here are to be answered. Tell me, my daughters, Since now we will divest us both of rule, Interest of territory, cares of state, Which of you shall we say doth love us most? That we our largest bounty may extend Where nature doth with merit challenge. Goneril, Our eldest-born, speak first.	35 45 50
GONERIL	Sir, I love you more than words can wield the matter; Dearer than eye-sight, space, and liberty; Beyond what can be valued, rich or rare; No less than life, with grace, health, beauty, honour; As much as child e'er loved, or father found; A love that makes breath poor, and speech unable; Beyond all manner of so much I love you.	55 60
CORDELIA	<i>(Aside)</i> What shall Cordelia do? Love, and be silent.	
KING LEAR	Of all these bounds, even from this line to this, With shadowy forests and with champains riched, With plenteous rivers and wide-skirted meads, We make thee lady. To thine and Albany's issue	65

EDMUND	Bude mi velkou ctí, pane.	30
GLOSTER	Byl devět let z domu a brzy zas odjede. <i>(Znělka)</i> Král už jde! <i>Vystoupí král Lear, Cornwall, Albany, Goneril, Regan, Cordelie a sloužící.</i>	
KRÁL LEAR	Glostre, přiveďte pány z Francie a Burgundska.	
GLOSTER	Jak poručíte, Veličenstvo. <i>Odejdou Gloster a Edmund.</i>	
KRÁL LEAR	Mezitím vyjevím svůj tajný plán. Dejte sem mapu. Naše království rozdělím na tři části. Setřesu ze starých beder tíhu povinností, předám je mladším a jen nalahko se budu sunout k hrobu. Cornwalle, Albany, draží moji zeťové, prozradím vám, jak rozhodl jsem stran věna svých dcer, abych tak zamezil budoucím problémům. Vladařům Francie a Burgundska, co drahý čas tu spolu soupeří o ruku mé nejmladší, dám dnes též odpověď. Povězte, dcery, když vzdáváme se pro vás království, vlády i celé země, která z vás miluje svého otce nejvíce, aby ji otec po zásluze poctil největším dílem. Ty jsi, Goneril, nejstarší, promluv proto jako první.	35 40 45 50
GONERIL	Já miluji vás víc, než umím říct, dražší jste mi než zrak, svět, svoboda, cením si vás nad všechny poklady, nad život, krásu, zdraví, štěstí, čest. Nikdo jak já tatínka nemiloval, láskou, jíž chybí dech a schází slova. Miluji vás nade vše na světě.	55 60
CORDELIE	<i>(Stranou)</i> Cordelie, co k tomu můžeš dodat? Mně zbývá pouze milovat a mlčet.	
KRÁL LEAR	Tato část země odtud potud, včetně hlubokých lesů, žírných polí, řek, ve kterých se to hemží rybami, jsou od nynějška tvé a Albanyho.	65

	Be this perpetual. What says our second daughter, Our dearest Regan, wife to Cornwall? Speak.	
REGAN	Sir, I am made Of the self-same metal that my sister is, And prize me at her worth. In my true heart I find she names my very deed of love; Only she comes too short: that I profess Myself an enemy to all other joys, Which the most precious square of sense possesses; And find I am alone felicitate In your dear highness' love.	70 75
CORDELIA	<i>(Aside)</i> Then poor Cordelia! And yet not so; since, I am sure, my love's More richer than my tongue.	80
KING LEAR	To thee and thine hereditary ever Remain this ample third of our fair kingdom; No less in space, validity, and pleasure, Than that conferred on Goneril. Now, our joy, Although the last, not least; to whose young love The vines of France and milk of Burgundy Strive to be interested; what can you say to draw A third more opulent than your sisters? Speak.	85
CORDELIA	Nothing, my lord.	
KING LEAR	Nothing?	90
CORDELIA	Nothing.	
KING LEAR	Nothing will come of nothing. Speak again.	
CORDELIA	Unhappy that I am, I cannot heave My heart into my mouth. I love your majesty According to my bond; nor more nor less.	95
KING LEAR	How, how, Cordelia! mend your speech a little, Lest it may mar your fortunes.	
CORDELIA	Good my lord, You have begot me, bred me, loved me. I Return those duties back as are right fit, Obey you, love you, and most honour you. Why have my sisters husbands, if they say They love you all? Haply, when I shall wed, That lord whose hand must take my plight shall carry Half my love with him, half my care and duty. Sure, I shall never marry like my sisters, To love my father all.	100 105

	Na věky věků. Co má druhá dcera, má drahá Regan, žena Cornwalllova? Mluv.	
REGAN	Otče, já jsem stejná jak sestra, vyrovnám se jí i v lásce k vám. Jako by mluvila i z mého srdce. Mám vás stejně ráda, a vlastně ještě víc, vždyť na světě mě nemůže udělat šťastnější pražádná radost, žádné potěšení, než co mi dává moje láska k vám, můj nejdražší královský tatínku.	70 75
CORDELIE	<i>(Stranou)</i> Na ně jsi krátká, Cordelie! Ale ne. Moje láska přece stojí za mnohem víc než jejich sladké řeči.	80
KRÁL LEAR	Tobě a tvému rodu navždy patří ta druhá třetina mé krásné země, jež rozměry, bohatstvím, významem se rovná první. A teď, štěstí moje, má nejmladší a nejmilejší, o niž francouzská réva s mlékem Burgundska se přetahují, co mi řekneš, abys získala víc než tvoje sestry? Mluv!	85
CORDELIE	Neřeknu, otče, nic.	
KRÁL LEAR	Nic?	90
CORDELIE	Nic.	
KRÁL LEAR	Z ničeho není nic. Tak to zkus znova.	
CORDELIE	Já nešťastná bohužel neumím mít srdce na jazyku. Miluji vás tak, jak se patří. Nic míň, a nic víc.	95
KRÁL LEAR	Cordelie! Řekni to trochu líp, nebo si uškodíš.	
CORDELIE	Můj drahý otče, dal jste mi život, výchovu a lásku. Mou povinností je vám všechno splatit: poslouchat vás a milovat a ctít. Jestli mé sestry milují jen vás, proč mají muže? Až se jednou vdám, polovinu své lásky, oddanosti a péče chci dát svému manželovi. Ne jako sestry, jež i po svatbě milují dále pouze svého otce.	100 105

KING LEAR	But goes thy heart with this?	
CORDELIA	Ay, good my lord.	
KING LEAR	So young, and so untender?	
CORDELIA	So young, my lord, and true.	
KING LEAR	Let it be so; thy truth, then, be thy dower.	110
	For, by the sacred radiance of the sun, The mysteries of Hecate, and the night; By all the operation of the orbs From whom we do exist, and cease to be;	
	Here I disclaim all my paternal care, Propinquity and property of blood, And as a stranger to my heart and me Hold thee, from this, for ever. The barbarous Scythian, Or he that makes his generation messes To gorge his appetite, shall to my bosom	115
	Be as well neighboured, pitied, and relieved, As thou my sometime daughter.	120
KENT	Good my liege –	
KING LEAR	Peace, Kent! Come not between the dragon and his wrath. I loved her most, and thought to set my rest On her kind nursery.	125
	<i>(To Cordelia)</i> Hence, and avoid my sight! So be my grave my peace, as here I give Her father's heart from her! – Call France; who stirs? Call Burgundy.	
	– Cornwall and Albany, With my two daughters' dowers digest this third.	130
	Let pride, which she calls plainness, marry her. I do invest you jointly with my power, Pre-eminence, and all the large effects That troop with majesty. Ourselves, by monthly course, With reservation of an hundred knights,	135
	By you to be sustained, shall our abode Make with you by due turns. Only we still retain The name, and all the addition to a king; The sway, revenue, execution of the rest, Beloved sons, be yours, which to confirm,	140
	This coronet part betwixt you. <i>(Giving the coronet)</i>	
KENT	Royal Lear, Whom I have ever honoured as my king, Loved as my father, as my master followed,	

KRÁL LEAR	To říkáš ze srdce?	
CORDELIE	Ano.	
KRÁL LEAR	Tak mladá a tak chladná?	
CORDELIE	Mladá a upřímná.	
KRÁL LEAR	Pak za věno měj svoji upřímnost.	110
	Při svatě září slunce na nebi, při tajných spádech, jimiž vládne noc, při hvězdných drahách, které určují, zda budeme či nebudeme žít, tady a teď se tímto odříkám	115
	otcovské péče a pokrevních pout k tobě, jež budeš mně i mému srdci odteď až navždy cizí. Každý barbar, i kanibal, co spravuje si chuť masem svých vlastních rodičů, mi bude	120
	teď bližší, milejší a vítanější než ty, má druhdy dcera.	
KENT	Veličenstvo –	
KRÁL LEAR	Mlč, Kente! Jdi z cesty soptícímu drakovi. Miloval jsem ji nejvíc, chtěl jsem u ní strávit své stáří.	125
	<i>(Ke Cordelii)</i> Zmiz mi z očí! Pryč! Až v hrobě zapomenou, že jsem se zřekl své dcerky! – Ať sem přijde Francouz! A Burgundan! Tak hněte sebou!	
	<i>(Ke Cornwallovi a Albanymu)</i> Páni, k věnu dvou dcer si vezte třetí věno.	130
	Jí zbude pýcha, které říká přímlost. Vy převezmete můj královský úřad, mou vážnost i veškerou družinu, co patří ke dvoru. Já stídvavě se stovkou rytířů mně danou k službám	135
	pobývat budu s vaším dovolením vždy měsíc u vás a pak zase u vás. Nechám si pouze čest a titul krále. Vám, draží zeťové, předávám vládu, královskou pokladnu i korunku,	140
	o níž se podělte. <i>(Odevzdá jim korunku)</i>	
KENT	Vznešený Leare, jehož jsem vždycky ctil co svého krále, jak otce miloval, za něj se bil	

As my great patron thought on in my prayers –

KING LEAR The bow is bent and drawn, make from the shaft. 145

KENT Let it fall rather, though the fork invade
The region of my heart. Be Kent unmannerly,
When Lear is mad. What wilt thou do, old man?
Think'st thou that duty shall have dread to speak,
When power to flattery bows?
 To plainness honour's bound, 150
When majesty stoops to folly. Reserve thy state;
And, in thy best consideration, cheque
This hideous rashness. Answer my life my judgment,
Thy youngest daughter does not love thee least;
Nor are those empty-hearted whose low sounds 155
Reverb no hollowness.

KING LEAR Kent, on thy life, no more.

KENT My life I never held but as a pawn
To wage against thy enemies; nor fear to lose it,
Thy safety being the motive.

KING LEAR Out of my sight!

KENT See better, Lear; and let me still remain 160
The true blank of thine eye.

KING LEAR Now, by Apollo –

KENT Now, by Apollo, king,
Thou swear'st thy gods in vain.

KING LEAR O, vassal! Miscreant!
Laying his hand on his sword.

ALBANY,
CORNWALL Dear sir, forbear.

KENT Do.
Kill thy physician, and the fee bestow 165
Upon thy foul disease. Revoke thy doom;
Or, whilst I can vent clamour from my throat,
I'll tell thee thou dost evil.

KING LEAR Hear me, recreant!
On thine allegiance, hear me!
Since thou hast sought to make us break our vow, 170
Which we durst never yet, and with strained pride
To come between our sentence and our power,
Which nor our nature nor our place can bear,
Our potency made good, take thy reward.

a k němu vysílal své modlitby –

KRÁL LEAR Luk už je napjat, dávej pozor na šíp. 145

KENT Ať vyletí a prostřelí mi srdce.
Kent nedbá na způsoby, když král blázní.
Do čeho se to pouštíš, starče? Mám
mlčet, když vidím, jak se sklání moc
před pokrytectvím?
 Čest mi velí mluvit, 150
když král se pomátl. Ponech si vládu.
Dobře si všechno rozvaž, nejednej
tak strašně zbrkle. Vsadím krk, že tě
nejmladší dcera nemiluje nejmíň.
Jak známo, nejvíc duní prázdný sud, 155
ne pravý cit.

KRÁL LEAR Je-li ti život milý –

KENT O život nemám strach. Byl mi vždy k tomu,
abych ho kvůli tobě dával všanc
proti tvým nepřátelům.

KRÁL LEAR Jdi mi z očí!

KENT Prohlédni, Leare! Dovol, abych byl 160
tím, kdo ti oči otevře.

KRÁL LEAR Bohové!

KENT Králi, bohy nevzývej!
V tomhle ti nepomůžou.

KRÁL LEAR Drzý chlape!
Chopí se meče.

ALBANY,
CORNWALL Přestaňte, pane!

KENT No tak, do toho!
Zab doktora a kruté chorobě 165
odevzdej dlužnou daň. Zastav svou zkázu!
Jinak ti budu, co mi stačí dech,
říkat, že děláš špatně.

KRÁL LEAR Zrádce, mlč!
A poslouchej, co říká ti tvůj král.
Za to, že nutíš mě vzít zpět mé slovo, 170
což bychom nikdy neudělali,
a drže vměšuješ se do mých věcí,
což se nám přičí a což nelze strpět,
tě z moci krále takto trestáme.

	Five days we do allot thee, for provision To shield thee from disasters of the world; And on the sixth to turn thy hated back Upon our kingdom. If, on the tenth day following, Thy banished trunk be found in our dominions, The moment is thy death. Away! by Jupiter, This shall not be revoked.	175 180
KENT	Fare thee well, king. Sith thus thou wilt appear, Freedom lives hence, and banishment is here. <i>(To Cordelia)</i> The gods to their dear shelter take thee, maid, That justly think'st, and hast most rightly said! <i>(To Regan and Goneril)</i> And your large speeches may your deeds approve, That good effects may spring from words of love. Thus Kent, O princes, bids you all adieu; He'll shape his old course in a country new. <i>Exit.</i> <i>Flourish. Enter Gloucester, with King of France, Burgundy, and attendants.</i>	 185
GLOUCESTER	Here's France and Burgundy, my noble lord.	190
KING LEAR	My lord of Burgundy. We first address towards you, who with this king Hath rivalled for our daughter. What, in the least, Will you require in present dower with her, Or cease your quest of love?	
BURGUNDY	Most royal majesty, I crave no more than what your highness offered, Nor will you tender less.	195
KING LEAR	Right noble Burgundy, When she was dear to us, we did hold her so; But now her price is fall'n. Sir, there she stands. If aught within that little-seeming substance, Or all of it, with our displeasure pieced, And nothing more, may fitly like your grace, She's there, and she is yours.	 200
BURGUNDY	I know no answer.	
KING LEAR	Will you, with those infirmities she owes, Unfriended, new-adopted to our hate, Dowered with our curse, and strangered with our oath, Take her, or leave her?	 205

	Máš pět dní na to, aby vybavil ses proti všem nástrahám a strážným světa, šestý den musíš mému království ukázat záda. Pokud najdou tě deset dní nato na mém území, jsi synem smrti. Pryč! Při nebesích, mé rozhodnutí nikdo nezvrátí.	175 180
KENT	Sbohem. Když nesvoboda vládne v zemi, domov je venku, doma vyhoštění. <i>(Ke Cordelii)</i> Kéž bohové tě chrání, Cordelie, kdo pravdu říká, pravdivě i žije! <i>(K Regan a Goneril)</i> Kéž k vašim láskyplným vyznáním se od slov ke slovu dostane čin. Loučím se, panstvo, opouštím svou zem, ale i jinde budu tím, kdo jsem. <i>Odejde.</i> <i>Fanfára. Vystoupí Gloster, Král Francie, Vévoda burgundský a sloužící.</i>	 185
GLOSTER	Vznešení cizinci jsou tady, Sire.	190
KRÁL LEAR	Vévodo burgundský, jenž soupeříte zde s tímto králem o ruku mé dcery, vás prvního se ptám, s jak malým věnem byste byl ochoten se spokojit a vzít si ji?	
BURGUNDSKÝ	Královské Veličenstvo, nežádám o nic méně a o nic víc, než co jste slíbil.	195
KRÁL LEAR	Drahý vévodo, když jsem to slíbil, byla mi moc drahá, teď ale klesla v ceně. Tady je. Chodící pravda! Jestli se vám líbí a chcete ji, i když si ode mě neodnese nic víc než nelibost, je, pane, vaše.	 200
BURGUNDSKÝ	Co na to mám říct?	
KRÁL LEAR	Jestli tu námi zavrženou slečnu, která má věnem ode mě jen kletbu a nenávisť a nikde zastání, berete, nebo ne?	 205

BURGUNDY	Pardon me, royal sir; Election makes not up on such conditions.	
KING LEAR	Then leave her, sir; for, by the power that made me, I tell you all her wealth. <i>(To King of France)</i> For you, great king, 210 I would not from your love make such a stray, To match you where I hate; therefore beseech you To avert your liking a more worthier way Than on a wretch whom nature is ashamed Almost to acknowledge hers.	
FRANCE	This is most strange, 215 That she, that even but now was your best object, The argument of your praise, balm of your age, Most best, most dearest, should in this trice of time Commit a thing so monstrous, to dismantle So many folds of favour. Sure, her offence 220 Must be of such unnatural degree, That monsters it, or your fore-vouched affection Fall into taint, which to believe of her, Must be a faith that reason without miracle Could never plant in me.	
CORDELIA	I yet beseech your majesty, 225 If for I want that glib and oily art, To speak and purpose not; since what I well intend, I'll do't before I speak, that you make known It is no vicious blot, murder, or foulness, No unchaste action, or dishonoured step, 230 That hath deprived me of your grace and favour; But even for want of that for which I am richer, A still-soliciting eye, and such a tongue As I am glad I have not, though not to have it Hath lost me in your liking.	
KING LEAR	Better thou 235 Hadst not been born than not to have pleased me better.	
FRANCE	Is it but this – a tardiness in nature Which often leaves the history unspoke That it intends to do? My lord of Burgundy, What say you to the lady? Love's not love 240 When it is mingled with regards that stand Aloof from the entire point. Will you have her? She is herself a dowry.	

BURGUNDSKÝ	Promiňte, Sire, ale tak přece volit nemohu.	
KRÁL LEAR	Pak na ni zapomeňte, jiné věno ode mě nedostane. <i>(Ke Králi Francie)</i> Vzácný králi, 210 vám bych se zdráhal dohazovat tu, kterou sám nenávidím. Proto, prosím, hledejte jinde lepší nevěstu než tuhle stvůru, za kterou i vlastní se musí stydět.	
FRANCIE	Je dost podivné, 215 že ta, jež před chvílí vám byla vším, útěchou ve stáří, radostí, pýchou, spáchala v mžiku zločin, který byl tak hrozný, že z ní rázem strhl roucho nejdražší dcerky a odhalil stvůru. 220 Buď jste si lásku k ní jen nalhával, nebo byl její čin tak zvrácený, že se to přičí mému rozumu, a mohl by mě o tom přesvědčit jedině zázrak.	
CORDELIE	Sire, vadí vám 225 na mně, že neumím se slovy lísat a radši jednám, nežli slibuji. Příznejte ale, prosím, že jsem se ve vaší nemilosti neocitla pro žádnou špatnost, nepoctivost, nectnost, 230 že nejsem vražedkyně ani lhářka, jen že mi chybí to, oč nestojím: vypočítavost a dar lichotit. Jsem ráda, že to nemám, i když vy mě proto máte nerad.	
KRÁL LEAR	Byl bych radši, 235 abys nebyla, nežli abys byla, jaká jsi.	
FRANCIE	A to vám vadí? Že jen z ostychu se zdráhá vytrubovat do světa, co cítí? Drahý pane vévodo, co slečně řeknete? Láska je láska 240 a nemůže se nikdy ohlížet na věci kolem. Vezmete si ji? Ona sama je věno.	

BURGUNDY	Royal Lear, Give but that portion which yourself proposed, And here I take Cordelia by the hand, Duchess of Burgundy.	245
KING LEAR	Nothing. I have sworn; I am firm.	
BURGUNDY	I am sorry, then, you have so lost a father That you must lose a husband.	
CORDELIA	Peace be with Burgundy! Since that respects of fortune are his love, I shall not be his wife.	250
FRANCE	Fairest Cordelia, that art most rich, being poor; Most choice, forsaken; and most loved, despised! Thee and thy virtues here I seize upon. Be it lawful I take up what's cast away. Gods, gods! 'Tis strange that from their cold'st neglect My love should kindle to inflamed respect. Thy dowerless daughter, king, thrown to my chance, Is queen of us, of ours, and our fair France. Not all the dukes of waterish Burgundy Can buy this unprized precious maid of me. Bid them farewell, Cordelia, though unkind, Thou lovest here, a better where to find.	255 260
KING LEAR	Thou hast her, France. Let her be thine; for we Have no such daughter, nor shall ever see That face of hers again. Therefore be gone Without our grace, our love, our benison. – Come, noble Burgundy.	265
	<i>Flourish. Exeunt all but King of France, Goneril, Regan, and Cordelia.</i>	
FRANCE	Bid farewell to your sisters.	
CORDELIA	The jewels of our father, with washed eyes Cordelia leaves you. I know you what you are; And like a sister am most loath to call Your faults as they are named. Use well our father. To your professed bosoms I commit him But yet, alas, stood I within his grace, I would prefer him to a better place. So, farewell to you both.	270 275
REGAN	Prescribe not us our duties.	
GONERIL	Let your study Be to content your lord, who hath received you	

BURGUNDSKÝ	Králi Leare, když dáte Cordelii, co jste slíbil, já budu ochoten z ní udělat burgundskou vévodkyni.	245
KRÁL LEAR	Nic nedám. Trvám na svém. Jak jsem řek.	
BURGUNDSKÝ	Pak je mi líto, ale ztratila jste s otcem i muže.	
CORDELIE	Sbohem, Burgundsko! Tomu, kdo lásku měří bohatstvím, já manželkou být nechci.	250
FRANCIE	Ty nejbohatší ve své chudobě! Má nejmilejší nemilovaná! Smím-li si po právu vzít zavrženou, pak staň se, ctnostná krásko, mojí ženou. Cítí-li oni k tobě nenávisť, tím víc jsem si já láskou k tobě jist. Králi, věz, že z tvé dcery bez věna bude má choť, francouzská královna. Za celé Burgundsko bych neprodal tak vzácný poklad, jehož jste se vzdal. Rozluč se, Cordelie, řekni jim, že pro ně špatná jde teď za lepším.	255 260
KRÁL LEAR	Ztratil jsem dceru. Francouzi, je tvá. Ať mi jde z očí, když je taková! Jděte a odvedte si svoji paní bez naší lásky, bez požehnání. – Pojdme, vévodo.	265
	<i>Fanfára. Odejdou všichni kromě Krále Francie, Goneril, Regan a Cordelie.</i>	
FRANCIE	Dej sbohem svým sestřím.	
CORDELIE	Otcovy perly, rozloučím se s vámi bez pláče, protože vím, co jste zač, však jako sestře přičilo by se mi to pojmenovat. Budte k otci vlídné. Svěřím ho vaší příslibené péči. Kdyby mě ale nepřestal mít rád, líp bych se o něj chtěla postarat. Tak na shledanou.	270 275
REGAN	Nás nepoučuj!	
GONERIL	Hleď si manžela! S tebou moc velké štěstí nevyhrál.	

At fortune's alms. You have obedience scanted, 280
And well are worth the want that you have wanted.

CORDELIA Time shall unfold what plaited cunning hides.
Who cover faults, at last shame them derides.
Well may you prosper!

FRANCE Come, my fair Cordelia.
Exeunt King of France and Cordelia.

GONERIL Sister, it is not a little I have to say of what 285
most nearly appertains to us both. I think our
father will hence to-night.

REGAN That's most certain, and with you; next month with us.

GONERIL You see how full of changes his age is; the observation
we have made of it hath not been little. He always 290
loved our sister most; and with what poor judgment
he hath now cast her off appears too grossly.

REGAN 'Tis the infirmity of his age. Yet he hath ever
but slenderly known himself.

GONERIL The best and soundest of his time hath been but 295
rash; then must we look to receive from his age,
not alone the imperfections of long-engrafted
condition, but therewithal the unruly waywardness
that infirm and choleric years bring with them.

REGAN Such unconstant starts are we like to have from 300
him as this of Kent's banishment.

GONERIL There is further compliment of leavetaking between
France and him. Pray you, let's hit together. If our
father carry authority with such dispositions as he
bears, this last surrender of his will but offend us. 305

REGAN We shall further think on't.

GONERIL We must do something, and i' the heat.
Exeunt.

SCENE 2.
THE EARL OF GLOUCESTER'S CASTLE.

Enter Edmund, with a letter.

EDMUND Thou, nature, art my goddess; to thy law
My services are bound. Wherefore should I

Od ženy, která otce neváží si, 280
její muž často pravé peklo zkusí.

CORDELIE Jste ošklivé a čas to odhalí,
že jste se hezké jenom dělaly.
Ať se vám daří!

FRANCIE Pojdme, Cordelie.
Odejdou Král Francie a Cordelie.

GONERIL Sestro, musíme se poradit o něčem, co se 285
týká nás obou. Podle všeho otec dnes večer
odjíždí.

REGAN Jistě. Jede k vám. A příští měsíc bude zase u nás.

GONERIL Je ke stáru hrozně náladový. Však se teď
ukázal. Sestru míval z nás tří vždycky nejradši, 290
a najednou ji takhle bezdůvodně zapudí.
To je přece neslýchané.

REGAN Co bys od něho čekala? V jeho věku? Ale on se
nikdy neuměl ovládat.

GONERIL I v nejlepších letech býval strašně 295
nevypočitatelný. A bude to čím dál horší.
Ty jeho zlozvyky se jenom prohloubí.
Čím bude starší, tím bude zarputilejší, vzteklejší
a nesnesitelnější.

REGAN To vyhoštění Kenta byla otřesná záležitost. 300
A takových patálií si ještě užijeme.

GONERIL Ten rozkol s francouzským králem bude mít jistě
dohru. Nemůžeme ho takhle nechat. Jestli bude
chtít do všeho strkat nos tímhle způsobem, pak
to předání vlády byla jenom blamáž. 305

REGAN Musíme to promyslet.

GONERIL A co nejrychleji něco udělat.
Odejdou.

SCÉNA 2.
NA HRADĚ HRABĚTE Z GLOSTRU.

Vystoupí Edmund s dopisem.

EDMUND Přírodo, k tobě modlím se, jen tobě
sloužím. Tak proč bych se měl podřizovat

	Stand in the plague of custom, and permit The curiosity of nations to deprive me, For that I am some twelve or fourteen moonshines	5
	Lag of a brother? Why bastard? Wherefore base? When my dimensions are as well compact, My mind as generous, and my shape as true, As honest madam's issue? Why brand they us With base? With baseness? Bastardy? Base, base?	10
	Who, in the lusty stealth of nature, take More composition and fierce quality Than doth, within a dull, stale, tired bed, Go to the creating a whole tribe of fops, Got 'tween asleep and wake? Well, then, Legitimate Edgar, I must have your land. Our father's love is to the bastard Edmund As to the legitimate. Fine word – legitimate! Well, my legitimate, if this letter speed, And my invention thrive, Edmund the base	15
	Shall top the legitimate. I grow, I prosper. Now, gods, stand up for bastards!	20
	<i>Enter Gloucester.</i>	
GLOUCESTER	Kent banished thus! And France in choler parted! And the king gone tonight! Subscribed his power! Confined to exhibition! All this done Upon the gad! Edmund, how now! What news?	25
EDMUND	So please your lordship, none.	
	<i>Putting up the letter.</i>	
GLOUCESTER	Why so earnestly seek you to put up that letter?	
EDMUND	I know no news, my lord.	
GLOUCESTER	What paper were you reading?	30
EDMUND	Nothing, my lord.	
GLOUCESTER	No? What needed, then, that terrible dispatch of it into your pocket? The quality of nothing hath not such need to hide itself. Let's see. Come, if it be nothing, I shall not need spectacles.	35
EDMUND	I beseech you, sir, pardon me. It is a letter from my brother, that I have not all o'er-read; and for so much as I have perused, I find it not fit for your o'er-looking.	
GLOUCESTER	Give me the letter, sir.	40

	vyčpělým zvyklostem a zákonům, které jen proto, že jsem o rok mladší než bratr a jsem bastard, staví mě	5
	až za něho? Jsem levoboček? Proč? Když vše na mně je pravé, opravdové, rozum mi slouží, ba i vypadám jak právoplatný syn. Proč spílají nám do prostých, nízkých, podlých parchantů?	10
	Copak ti, kteří byli zplozeni v neřestné vášni, nemají víc žáru než houfy fracků z nudy počatých na proleželých ztuchlých matracích mezi spánkem a procitnutím? Bratře, manželský Edgare, chci, co máš ty. Otec mě bastarda má rád jak tebe, manželský bratře. Manželský! To zní! Tak tedy, manželskej, jestli ten list nemine cíl, pak levoboček Edmund dá manželskému flek. A povýším.	15
	Bohové, chraňte všechny parchanty!	20
	<i>Vystoupí Gloster.</i>	
GLOSTER	Kent vyhoštěn! Francouz odešel ve zlém! Král Lear odjíždí pryč! Vlady se vzdal! A chce žít z milodarů! Tohle vše přišlo ráz naráz! Edmund, co je?	25
EDMUND	Nic, otče, nic.	
	<i>Schovává dopis.</i>	
GLOSTER	Proč schováváš ten papír přede mnou?	
EDMUND	Ne, to nic není.	
GLOSTER	Co jsi to četl?	30
EDMUND	Nic.	
GLOSTER	Nic? A proč jsi to „nic“ strčil tak rychle do kapsy? Jestli to nic není, nemusíš to schovávat. Ukaž! Když to nic nebude, nebudu ani potřebovat brýle.	35
EDMUND	Prosím vás, otče, nezlobte se. Je to jen dopis od bratra. Ani jsem ho nestačil dočíst, ale podle toho, co jsem viděl, soudím, že byste ho vy číst neměl.	
GLOSTER	Dej to sem!	40

EDMUND	I shall offend, either to detain or give it. The contents, as in part I understand them, are to blame.	
GLOUCESTER	Let's see, let's see.	
EDMUND	I hope, for my brother's justification, he wrote this but as an essay or taste of my virtue.	45
GLOUCESTER	<i>(Reads)</i> 'This policy and reverence of age makes the world bitter to the best of our times; keeps our fortunes from us till our oldness cannot relish them. I begin to find an idle and fond bondage in the oppression of aged tyranny; who sways, not as it hath power, but as it is suffered. Come to me, that of this I may speak more. If our father would sleep till I waked him, you should half his revenue for ever, and live the beloved of your brother, Edgar.'	50
	Hum! Conspiracy! – 'Sleep till I waked him – you should enjoy half his revenue,' – My son Edgar! Had he a hand to write this! A heart and brain to breed it in? – When came this to you? Who brought it?	55
EDMUND	It was not brought me, my lord; there's the cunning of it; I found it thrown in at the casement of my closet.	60
GLOUCESTER	You know the character to be your brother's?	
EDMUND	If the matter were good, my lord, I durst swear it were his; but, in respect of that, I would fain think it were not.	65
GLOUCESTER	It is his.	
EDMUND	It is his hand, my lord; but I hope his heart is not in the contents.	70
GLOUCESTER	Hath he never heretofore sounded you in this business?	
EDMUND	Never, my lord, but I have heard him oft maintain it to be fit, that, sons at perfect age, and fathers declining, the father should be as ward to the son, and the son manage his revenue.	75
GLOUCESTER	O villain, villain! His very opinion in the letter! Abhorred villain! Unnatural, detested, brutish villain! Worse than brutish! Go, sirrah, seek him; I'll apprehend him, abominable villain! Where is he?	80

EDMUND	Udělám chybu, ať vám to dám nebo ne. Obsah toho dopisu, pokud ho dobře chápu, není pěkný.	
GLOSTER	Uvidíme, uvidíme.	
EDMUND	Jak znám bratra, je to buď jen jakési jeho slohové cvičení, nebo zkoušel můj charakter.	45
GLOSTER	<i>(Čte)</i> „Ohledy a úcta ke stáří jsou přežitky, které nám mladým ztrpčují život. Nutí nás čekat na vlastní majetek až do pokročilého věku, kdy už si ho sotva dokážeme užít. Začínám si uvědomovat, že žijeme v područí starců, kteří nám vládnou ne díky svým schopnostem, ale protože to strpíme. Přijď za mnou, abychom si o tom pohovořili. Kdyby bylo v mé moci rozhodovat o bdění či spánku našeho otce, připadla by ti okamžitě celá polovina jeho majetku, což bych ti ze srdce přál, tvůj bratr Edgar.“	50
	Ne! Píkle! – „Kdyby bylo v mé moci rozhodovat o bdění či spánku našeho otce!“ „Polovina jeho majetku!“ Můj syn Edgar! Jak tohle mohlo napsat? Že ho něco takového vůbec mohlo napadnout? – Jak ses k tomu dostal? Kdo to přinesl?	55
EDMUND	Nikdo mi to nepřinesl, otče. To je právě to podivné. Našel jsem to na zemi u sebe v pokoji. Někdo mi to tam musel nechat.	60
GLOSTER	Poznáváš to písmo? Psal to tvůj bratr?	
EDMUND	Kdyby byl obsah toho listu jiný, než je, nepochyboval bych o tom, ale takhle mi připadá, že to nemůže být jeho písmo.	65
GLOSTER	Ale je.	
EDMUND	Psal to on, ale jsem si naprosto jistý, že to tak nemyslel.	70
GLOSTER	Už se o něčem takovém s tebou někdy bavil?	
EDMUND	Nikdy. Jen se dost často zmiňoval o tom, že by nebylo marné, kdyby synové, kteří jsou v plné síle, působili jako správci majetku otců, kterým už síly scházejí.	75
GLOSTER	Darebák! Přesně tohle píše v tom dopise! Nestoudný lump! Zvrhlý, zvrácený, surový lotr! Hnus! Jdi za ním a přiveď ho! Nechám ho vsadit do želez, darebáka. Víš vůbec, kde teď je?	80

EDMUND	I do not well know, my lord. If it shall please you to suspend your indignation against my brother till you can derive from him better testimony of his intent, you shall run a certain course; where, if you violently proceed against him, mistaking his purpose, it would make a great gap in your own honour, and shake in pieces the heart of his obedience. I dare pawn down my life for him, that he hath wrote this to feel my affection to your honour, and to no further pretence of danger.	85
GLOUCESTER	Think you so?	
EDMUND	If your honour judge it meet, I will place you where you shall hear us confer of this, and by an auricular assurance have your satisfaction; and that without any further delay than this very evening.	95
GLOUCESTER	He cannot be such a monster –	
EDMUND	Nor is not, sure.	
GLOUCESTER	To his father, that so tenderly and entirely loves him. Heaven and earth! Edmund, seek him out. Wind me into him, I pray you. Frame the business after your own wisdom. I would unstate myself, to be in a due resolution.	100
EDMUND	I will seek him, sir, presently. Convey the business as I shall find means and acquaint you withal.	
GLOUCESTER	These late eclipses in the sun and moon portend no good to us. Though the wisdom of nature can reason it thus and thus, yet nature finds itself scourged by the sequent effects: love cools, friendship falls off, brothers divide; in cities, mutinies; in countries, discord; in palaces, treason; and the bond cracked 'twixt son and father. This villain of mine comes under the prediction; there's son against father; the king falls from bias of nature; there's father against child. We have seen the best of our time. Machinations, hollowness, treachery, and all ruinous disorders, follow us disquietly to our graves. Find out this villain, Edmund; it shall lose thee nothing; do it carefully. And the noble and true-hearted Kent banished! His offence, honesty! 'Tis strange.	110 115 120

EDMUND	Nemám zdání, otče. Ale moc vás prosím, potlačte svou zlobu, dokud se přimo od něho nedovíte, co chystá. Pak budete vědět, na čem jste. Kdybyste na něho šel moc tvrdě a ukázalo se, že je to jen nějaký omyl, mohlo by to velice poškodit vaši čest a otrást jeho úctou k vám. Dal bych za něho ruku do ohně, a tak si myslím, že tím dopisem jen zkoušel mou synovskou oddanost a že vůči vám nemá žádné špatné úmysly.	85
GLOSTER	Myslíš?	
EDMUND	Jestli vám to bude vhod, najdu vám úkryt, odkud uslyšíte, jak se o té věci bavíme, takže se přesvědčíte na vlastní uši. Můžeme to udělat třeba ještě dneska večer.	95
GLOSTER	Určitě není tak špatný –	
EDMUND	Tím jsem si jist.	
GLOSTER	– když ví, že ho má jeho otec vroucně a nade všechno rád. Při nebesích nad námi, Edmunde, najdi ho, prosím. Zjisti mi, jak smýšlí. Však ty přijdeš na to, jak to udělat. Všechno, co mám, bych za to dal, abych se dozvěděl pravdu.	100
EDMUND	Jdu ho najít, otče. Splním vaše přání, jak nejlépe to svedu, a pak vám dám vědět.	105
GLOSTER	Ta nedávná zatmění Slunce a Měsíce nevěstí nic dobrého. Věda sice může hledat všelijaké přirozené příčiny, ale proč to má tak hrozný dopad na člověka, to nikdo neví. Láska ochladne, přátelé se rozhádají, bratři si jdou po krku. V městech jsou rozbroje, na venkově rebelie, v palácích vzpoury. Pouta mezi otci a syny se zprerhají. Ten darebák můj syn je toho důkazem. Buntuje proti otci. I král se chová proti přírodě, když jako otec zavrhne vlastní dítě. Nejlepší léta už mám za sebou, a proto mě odteď až do hrobu musí provázet jen samé úklady, pokrytectví, zrada a život ztrpčující ústrky. Usvědč toho grázla, Edmunde, a nebudeš litovat. Dokonce i ten vzácný a vznešený Kent byl poslán do vyhnanství! A za co? Za svou poctivost! Zvláštní doba.	110 115 120

Exit.

EDMUND	This is the excellent foppery of the world, that, when we are sick in fortune – often the surfeits of our own behaviour – we make guilty of our disasters the sun, the moon, and the stars. As if we were villains by necessity; fools by heavenly compulsion; knaves, thieves, and treachers, by spherical predominance; drunkards, liars, and adulterers, by an enforced obedience of planetary influence; and all that we are evil in, by a divine thrusting on; an admirable evasion of whoremaster man, to lay his goatish disposition to the charge of a star! My father compounded with my mother under the dragon's tail; and my nativity was under Ursa major; so that it follows, I am rough and lecherous. Fut, I should have been that I am, had the maidenliest star in the firmament twinkled on my bastardizing. Edgar.	125 130 135 140
	<i>Enter Edgar.</i>	
	And pat he comes like the catastrophe of the old comedy. My cue is villanous melancholy, with a sigh like Tom o' Bedlam. O, these eclipses do portend these divisions! (<i>Sings</i>) Fa, sol, la, mi.	
EDGAR	How now, brother Edmund! What serious contemplation are you in?	145
EDMUND	I am thinking, brother, of a prediction I read this other day, what should follow these eclipses.	
EDGAR	Do you busy yourself about that?	
EDMUND	I promise you, the effects he writes of succeed unhappily; as of unnaturalness between the child and the parent; death, dearth, dissolutions of ancient amities; divisions in state, menaces and maledictions against king and nobles; needless diffidences, banishment of friends, dissipation of cohorts, nuptial breaches, and I know not what.	150 155
EDGAR	How long have you been a sectary astronomical?	
EDMUND	Come, come; when saw you my father last?	
EDGAR	Why, the night gone by.	
EDMUND	Spake you with him?	160

Odejde.

EDMUND	Je vážně strašná pitomost, když lidi, kterým se – většinou vlastní vinou – v životě nedaří, svádějí všechny své trable na Slunce nebo Měsíc nebo hvězdy, jako by člověk mohl být lotrem z povinnosti nebo bláznem z vůle nebes, jako by konstelace hvězd při početí určovala, jestli ze mě bude zloděj, zrádce nebo vrah, a postavení planet při narození mělo vliv na to, jestli budu opilec, lhář nebo cizoložník. Takže veškerá naše špatnost je vlastně boží dopuštění. Každý kurevník má skvělou výmluvu, když za jeho prasáctví může nějaká hvězda! Můj táta si to rozdával s mámou pod ocasem Draka a zrodil jsem se pod Velkou medvědicí, z čehož vyplývá, že jsem hrubián a děvkař. Hm? Blbost. Byl bych, co jsem, i kdyby z nebe na to moje parchantské početí mrkala ta nejnevinnější hvězdička na nebeské báni. Edgar.	125 130 135 140
	<i>Vystoupí Edgar.</i>	
	Přichází v pravou chvíli jako deus ex machina ve staré komedii. Já mám teď v textu zlotřilé hudrování a přiblblé božekání. Ojoj, tahle zatmění přinášejí samé neplechty! (<i>Zpívá</i>) Tra la la la.	
EDGAR	Edmunde! Bratře! Nad čím tady tak úporně hloubáš?	145
EDMUND	Přemýšlím, bratře, o proroctvích, co jsem tuhle četl, týkajících se těchhle posledních zatmění.	
EDGAR	Ty na to věříš?	
EDMUND	Bohužel se ty chmurné předpovědi už naplňují. Rozhlédni se kolem sebe. Nepřirozené sváry mezi rodiči a dětmi, katastrofy, živelní pohromy, rozkol mezi dávnými přáteli, rozvrat státu, útoky na krále a šlechtu, bezdůvodné osočování, vyhánění přátel ze země, anarchie v armádě, rozpad manželských svazků a podobné věci.	150 155
EDGAR	Netušil jsem, že se zabýváš hvězdoprapectvím.	
EDMUND	Jen nemluv. Kdys viděl naposled otce?	
EDGAR	Včera večer.	
EDMUND	Mluvil jsi s ním?	160

EDGAR Ay, two hours together.

EDMUND Parted you in good terms? Found you no displeasure in him by word or countenance?

EDGAR None at all.

EDMUND Bethink yourself wherein you may have offended him, and at my entreaty forbear his presence till some little time hath qualified the heat of his displeasure; which at this instant so rageth in him, that with the mischief of your person it would scarcely allay. 165

EDGAR Some villain hath done me wrong.

EDMUND That's my fear. I pray you, have a continent forbearance till the spied of his rage goes slower; and, as I say, retire with me to my lodging, from whence I will fitly bring you to hear my lord speak. Pray ye, go; there's my key. If you do stir abroad, go armed. 170

EDGAR Armed, brother!

EDMUND Brother, I advise you to the best; go armed. I am no honest man if there be any good meaning towards you. I have told you what I have seen and heard; but faintly, nothing like the image and horror of it. Pray you, away. 175

EDGAR Shall I hear from you anon?

EDMUND I do serve you in this business. 185

Exit Edgar.

A credulous father! And a brother noble,
Whose nature is so far from doing harms,
That he suspects none, on whose foolish honesty
My practices ride easy! I see the business.
Let me, if not by birth, have lands by wit. 190
All with me's meet that I can fashion fit.

Exit.

SCENE 3.**THE DUKE OF ALBANY'S PALACE.***Enter Goneril, and Oswald, her steward.*

GONERIL Did my father strike my gentleman for chiding of his fool?

EDGAR Asi dvě hodiny.

EDMUND A rozešli jste se v dobrém? Nezlobil se? Netvářil se našťvaně?

EDGAR Vůbec ne.

EDMUND Vzpomeň si, čím jsi ho mohl rozzlobit. Radím ti, teď mu radši nechod' na oči, dokud ho ta zuřivost nepřejde. Má totiž na tebe takový vztek, že by ti byl schopen i něco zlého udělat, a stejně by ho to neuklidnilo. 165

EDGAR Nějaký bídák mě u něho pomluvil.

EDMUND Přesně toho se obávám. Prosím tě, nelez mu do rány, než ta jeho zlost trochu vyšumí. A víš co? Běž ke mně do pokoje, já tě pak odvedu někam, kde sám uslyšíš, jak otec běsní. Prosím tě, běž! Tady máš klíče. Jo, a kdybys šel ven, nechod' beze zbraně. 170

EDGAR Proč?

EDMUND Radím ti dobře, brácho. Vem si zbraň. Při mé cti, něco ošklivého se tady na tebe chystá. Zatím jsou to jenom řeči a náznaky, ale skutečnost vypadá opravdu dost zle a hrozivě. Prosím tě, jdi už. 180

EDGAR Přijdeš za mnou?

EDMUND Stojím při tobě. 185

Odejde Edgar.

Otec je naivní a bratr čestný.
Nemá sklon k hanebnostem, a tak z nich
nepodezírá jiné. Což mi dost
usnadní práci! A už vím jak na to.
Co původ upírá mi, získám lstí. 190
I křivé cesty vedou ke štěstí.

Odejde.

SCÉNA 3.**V PALÁCI VÉVODY Z ALBANY.***Vystoupí Goneril a Oswald, její sluha.*

GONERIL Otec dal facku mému šlechtici za to, že ten nebožák pokáral jeho šaška?